

Traditie en Innovatie

Interview met Daniël Slaman - Luthier

Door Olaf Tarenskeen

Inleiding

Het is algemeen bekend dat de wereld van de gitaar enorm divers is hetgeen terug te vinden is in vele aspecten en actoren rondom de gitaar: spelers, bouwers, manufacturers, lespraktijken, componisten, technici, blogs etc.

Muziek educator en Ethnomusicologist Dawe (2010) noemt de gitaar in zijn boek *'the New Guitar Scape'* een instrument of global performance met een 'multifaceted sonic identity' : “de gitaar als complex fenomeen in een muziek-sociaal-cultureel context”. (Dawe, 2010, p. 23). Op verschillende manieren blijft de gitaar geworteld in culturen, tijd (traditie), plaatsen, locale scenes maar beïnvloedbaar door bouwers, manufacturers, spelers, composers, technicians en journalisten.

Tevens schrijft Dawe dat de aanhoudende populariteit van de gitaar kan worden afgemeten aan de mate waarin het voorkomt in het leven van mensen (investering, tijd, lessen, gebruik) en publieken die het blijven omarmen. Immers, het landschap van de gitaar is niet alleen sterk afhankelijk van docenten en lespraktijken en hoe de gitaar ‘de wereld rondreist’, maar ook hoe het op zijn plaats blijft door de maker, designer, fotograaf, lakspuiter etc.

De verschillende actoren (houtleveranciers, electro-technici, transportbedrijven, adverteerders tot de liefhebbers) komen samen in een dialoog tussen de ‘*small workshop owners*’ en muzikanten (Dawe, 2010).

We interviewen de gitaarbouwer Daniel Slaman, één van de bouwers uit het landschap van de gitaar over hoe het instrument nog steeds ontwikkelt, hoe hij historische iconen in de huidige tijd herdenkt en hoe *individuals* en *community* worden verbonden.

Wat is je achtergrond en je persoonlijke interesse voor het Luthier vakmanschap?

Oorspronkelijk ben ik opgeleid om ‘met het hoofd te werken’; HBO en enige jaren universitair onderwijs. Altijd interesse gehad in iets maken met de handen waarbij het hoofd wel degelijk betrokken is! In materiaalkeuze altijd aangetrokken geweest door hout; het tactiele gevoel van aanraken van hout, de oneindige verscheidenheid in nerf, kleur en geur. Voor mij is er geen mooier materiaal denkbaar. De voor mij belangrijkste kunstvorm is altijd muziek geweest in de breedste zin van het woord. En de gitaar vind ik esthetisch geweldig; de vorm van de klankkast, de geometrie van de toets. Al deze dingen combinerend is er voor mij eigenlijk maar één beroep denkbaar...gitaarbouwer!

Hoe is de interesse voor het vak ontstaan en hoe ben je betrokken geraakt bij het bouwen?

Mijn vader was handig, hij kon alles maken wat zijn brein bedacht of zijn ogen zagen. Er was bij ons thuis dus veel gereedschap aanwezig. In de bibliotheek vond ik een boek over gitaarbouw en ach, ik moest toch iets maken bij handvaardigheid op de middelbare school, dus dat werd mijn eerste triplex gitaar. Eigenlijk vanaf het moment dat ik besepte dat ik met hout en snaren iets kan maken dat geluid geeft, was ik verslaafd en ben ik nooit meer gestopt.

Was er een significant voorval wat er gespeeld heeft in deze ‘reis’?

Op het eind van de lagere school had ik gitaarles van de leraar; hij kwam met kinderliedjes maar hallo, ik was al 12 hoor! Ik wilde iets anders en hij kwam met de blues. Dat was het! Fascinerende muziek met diepgang .

Vervolgens, waarschijnlijk 1970 was er een uitzending op de televisie van VPRO Campus; in mijn herinnering artiesten die live in een weilandje optraden. Eén daarvan was Rory Gallagher...Wow!

Vervolgens ontdekte ik Jimi Hendrix net voordat hij stierf. Maar tegelijkertijd ontwikkelde ook een liefde voor de klassieke en flamenco gitaar. Julian Bream, Paco Peña. Een levenslange fascinatie met de gitaar was begonnen.

Kun je iets vertellen over jouw opleidingstraject en hoe dat tot nu toe gelopen is?

Mijn formele opleidingstraject was gericht op sociale wetenschappen en recht. In het gitaarbouwen ben ik autodidact, nooit les gehad of een stage of iets dergelijks. Wel heb ik in 1988 een cursus van twee weken mogen doen met José Romanillos. Hij heeft gitaren gemaakt voor onder andere Julian Bream. Ik was toen al wat jaren bezig in de vrije tijd met gitaarbouw maar de inspiratie en lessen van Romanillos gaven me voor jaren daarna stof tot verder bouwen en experimenteren. Ongeveer vijftien gitaarbouwers vanuit heel Europa waren twee weken ondergedompeld in de wereld van geluid en hout in het keldergewelf van het Belfort in Aalst, België. Net in die tijd bracht Romanillos zijn boek uit over Antonio de Torres (1816-1892), de vader van de hedendaagse gitaar. Dat boek heb ik honderd keer herlezen en nog heb ik het wekelijks een keer in mijn handen. Romanillos bouwt gitaren in de geest van Torres en juist dat geluid trok mij aan; van de iets kleinere gitaren met een heldere maar diepe toon. Het is onmogelijk om geluid met woorden te omschrijven.

Ik bouwde verder aan klassieke en flamenco gitaren maar tevreden was ik eigenlijk nooit. Ik deed mijn best maar ik besepte ook dat ik nooit het niveau van de beste bouwers ter wereld zou bereiken, misschien wel een aardig balletje tennis kan slaan maar nooit niveau Federer zal worden. Een enigszins harde maar eerlijke constatering. Gelukkig belde in 1995 iemand mij op die vroeg of ik ook jazz gitaren maak. Dat triggerde onderzoek in die richting en nou ja, the rest is geschiedenis, vanaf die tijd heb ik alleen maar aan jazz gerelateerde gitaren gemaakt. En het fijne is dat ik, in tegenstelling tot bij de klassieke gitaren, nog steeds niet aan het plafond zit, de horizon van verbetering en verfijning is er nog steeds, ik heb nog ruimte om te groeien in mijn kunst of ambacht. Dat is een geweldig gevoel, dat bij elke nieuwe gitaar de mogelijkheid bestaat dat dit het ultieme, perfecte instrument gaat worden.

In de afgelopen jaren heb je thema projecten georganiseerd in de vorm van het belichten van musici en innovators van het instrument zoals Charlie Christian / Torres / Ellington-Strayhorn.

Wat was de aanleiding voor het organiseren daarvan?

Antonio de Torres (1817-1892) is de grondlegger van de klassieke gitaar zoals we die nu kennen. Charlie Christian (1916-1942) was eind jaren '30 de belangrijkste pionier van de elektrische gitaar en een sleutelfiguur in de ontwikkeling van bebop. Beiden zijn weinig bekend onder het grote publiek. Het unieke feit deed zich voor dat in het 1916 honderd jaar geleden was dat Charlie Christian werd geboren en in 2017 was het tweehonderdste geboortjaar van Antonio de Torres. Dat is natuurlijk te mooi om zo maar voorbij te laten gaan. Daarom heb ik concerten georganiseerd om beiden weer onder de aandacht te brengen. In 2016 'Remembering Charlie Christian' en in 2017 'Recordando a Antonio de Torres'. Beide concerten in samenwerking met gitarist Axel Hagen. Twee zeer succesvolle evenementen, waarvan de registratie op YouTube te vinden is. Het idee ontstond daarna om iets te doen met een groter 'cross-over' muziekgezelschap (strijkkwartet en jazzkwintet), wat uiteindelijk in 2019 een concert geworden met de muziek van Duke Ellington en Billy Strayhorn gearrangeerd door Axel Hagen met extra aandacht voor Billy Strayhorn (The Duke kent iedereen).

Sommige bouwers claimen geïnspireerd te zijn door cultuur en hun omgeving. Hoe is jouw interesse voor Torres ontstaan?

Inspiratie is één van de belangrijkste voorwaarden om iets te scheppen wat waarde heeft. Een gitaar moet naar mijn idee bestaansrecht hebben; een concept, een uitgangspunt, idee en ideaalbeeld. Vernieuwing louter om de vernieuwing alleen is zinloos. Voortbouwen op traditie is echter van alle tijden. Ik ben in de eerste plaats altijd uitgegaan van een ideaal geluid; voor mij zijn dat de gitaren van Torres en later Hermann Hauser en José Romanillos. Geluid is niet in woorden te vatten maar dit type gitaren heeft een warme, misschien romantische, evenwichtige klank. Dit in tegenstelling tot gitaren van bouwers als Fleta en Smallman; mooi gemaakte instrumenten maar niet mijn smaak omdat ze gericht zijn op volume en bravoure.

Torres maakte gitaren die ook vandaag nog onovertroffen zijn in geluid. Maar ook esthetisch is hij de beste; de gracieuze curves van de gitaar en het elegante inlegwerk. Bovendien, in die tijd moest men het doen met hout wat voorhanden was; zelfs hout met 'fouten' zoals een kwastje of brede jaarringen weerhield hem niet van meesterlijke instrumenten maken. Eigenlijk kan een Torres gitaar je elke les leren die je bij gitaarbouw nodig hebt. In essentie: met het voorhanden zijnde materiaal een instrument te maken dat in geluid en esthetisch opzicht de perfectie nadert.

In de schaduw van een grootmeester als Torres zal ik niet staan, desalniettemin vormen zijn instrumenten voor mij een dagelijkse inspiratie.

Je hebt een nylonsnarig model de Dome genoemd; in hoeverre is Torres aanwezig op de achtergrond van dit model en van je huidige bouwstijl?

De naam komt van een bouwaspect dat Torres gebruikte; het bovenblad wordt door de zangbalken onder een lichte spanning gezet waardoor een welving ontstaat. Dit geeft het blad veel meer sterkte dan een vlak blad en daardoor kan het hout dunner bewerkt worden. Mijn nyloonsnarige jazz gitaren bouwen daar op verder door een nog sterker gewelfd bovenblad wat inderdaad de vorm van een 'dome' ofwel koepel heeft. Ook het binnenwerk en de de plaatsing en vorm van de zangbalken hebben de invloed van Torres.

In het 2e deel van het interview meer over: traditionele vintage gitaren, de gebruikte technologieën, innovaties en het in 2019 door Slaman opgerichte 'the Guitars Support Children Foundation'.

Referenties:

Dawe, K. (2010). *The New Guitarscape in Critical Theory, Cultural Practice and Musical Performance*. Ashgate Publishing Limited

Remembering Antonio de Torres. Een mini documentaire over Torres gepresenteerd en geproduceerd door DanielSlamanGuitars op : <https://www.youtube.com/watch?v=l6Mlgs6kTz8>

Beeldmateriaal Torres: Martinez, A. (Ed.). (2017, Spring). Five Torres Guitars. *Orfeo Magazine*, 9. https://issuu.com/orfeomagazine/docs/orfeo_9_en

An Evening with the music of Ellington/Strayhorn, September 2019, Koorenhuis, Den Haag <https://www.youtube.com/watch?v=NfQ4aud1O8>

www.Slamanguitars.com